ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա-Ն ԱՊՐԻԼԻ 7-ԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՄԱՅԻՍԻ 31-Ը ԸՆԴՈՒՆԵԼ Է՝

07.04.—ՀՀ վարչապետ Հ. Բագրատյանին, որին ուղեկցում էին պետնախարարներ Ռ. Բագոյանը, Ա. Ղազարյանը, փոխվարչապետ Գ. Մարտիրոսյանը, կառավարության գործերի կառավարիչ Ս. Մանասերյանը, ՀՀ կառավարությանն առընթեր կրոնի վարչության ղեկավար Լ. Սուջյանը,

08.04.—Հռոմի Պապի պատվիրակ, Սրբազան Քահանայապետի ներկայացուցիչ, հավատի և կրոնի գրասենյակի վարիչ կարդինալ Քասիդիին, Մինսկի և Բելոռուսի մետրոպոլիտ Ֆիլարետին,

10.04.—Իրանի Իսլամական Հանրապետության պատվիրակությանը՝ Նիա Սոբհանիի գլխավորությամբ,
Վիրահայոց պատվիրակներին՝ թեմի առաջնորդ Տ. Գևորգ եպս. Սերայդարյանի գլխավորությամբ,
Հնդկաստանի Մալաբար Եկեղեցու ներկայացուցիչ Ն. Ս. Բազիլիաս Մառտոմնային,
Ղպտիների Պատրիարք Շընուդային,

11.04.—ՀՀ ԳՀ նախագահ Բ. Արարքցյանին, Տ. Նաթան ծ. վրդ. Հովհաննիսյանին և Ուկրաինայի պատվիրակներին,

12.04.—Ամերիկյան համալսարանի ներկայացուցիչներին՝ ՀԱՀ նախագահ, դոկտոր Միհրան Աղբաբյանի գլխավորությամբ,
ՀՀ-ում ՌԴ արտակարգ և լիազոր դեսպան Անդրեյ Ռոնովին,

17.04.—ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանին, մշակույթի նախարար Հակոբ Մովսեսին, հեռուստառադիոպետվարչության նախագահ Տիգրան Հակոբյանին, Մատենադարանի տնօրեն Սեն Արևշատյանին,
Վենետիկի և Վիեննայի միաբանություններից Մխիթարյան Հայրերին,

19.04—ՀՀ-ում ԱՄՆ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորին,
ՀՀ նախագահի խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանին,

20.04.—«Արաքս» գործակալության աշխատակիցներին,
ՀՀ-ում Ֆրանսիայի արտակարգ և լիազոր դեսպան Ֆրանց դը Հարթինգին,

24.04.—ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանին, ՌԴ Պետդումայի փոխխոսնակ Արթուր Չիլինգարովին, Պետդումայի անդամ Զատուլինին,

25.04.—ԱՄՆ եկեղեցական խորհրդի պատվիրակությանը՝ խորհրդի նախագահ Մելվին Թալբերթի գլխավորությամբ,

26.04.—Ռումինիայի արտգործնախարար Թեոդոր Մելշքանուին,

29.04.—ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանին և «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրեն Մանուշակ Պետրոսյանին,

30.04.—«Բրաբիոն»—խաղաղության ծաղիկ» փառատոնի մասնակիցներին,

02.05—Միջազգային կարմիր խաչի տնօրեն Էրվին Բյոեին,

09.05.—ՀՀ-ում Գերմանիայի ժամանակավոր հավատարմատար Նորբերտ Հայնցեին և Վիեննայում Գերմանիայի ԵԱՀԿ-ի գծով հավատարմատար դոկ. Գյունտեր Թարցին,
ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանին և Միջազգային բանկի ներկայացուցիչներին,

11.05.—Երքաղխորհրդի նախագահ Վահագն Խաչատրյանին և Երքաղխորհրդի այլ աշխատակիցների,

16.05.—Մեթոդիստական Եկեղեցու ներկայացուցիչ Զարլզ Դեվիսին,

24.05.—Գերմանիայի Էկոնոմիկայի նախարար Կառլ Դիտեր Շպրայնգերին,

26.05.—Հայաստան-Սփյուռք համակարգչային հեռակամուրջի մասնակիցներին՝ հեռակամուրջի կազմակերպիչ, «Առագաստ» ընկերության փոխնախագահ Գարեգին Զուգասզյանի ղեկավարությամբ:

ԱՍՈՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ ԱՅՑԵԼԵՑ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Երեկ, մայիսի 17-ին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Գարեգին Ա Կաթողիկոսն ընդունեց Ասորական Արևելյան Եկեղեցու պետի՝ Մարտինքա Պատրիարքի ներկայացուցիչ, Իրաքի արքեպիսկոպոս Գավարկիս Սլևային՝ ընկերակցությամբ Մոսկվայի ասորիների հոգևոր հովիվ Տեր Խամիս Յուսեֆ քահանայի և Հայաստանում ասորական համայնքի նախագահ Բավել Թամրազովի: Սրբազան Հայրը Վեհափառ Հայրապետին փոխանցեց Մատինքա Պատրիարքի եղբայրական ողջույնները և շնորհավորանքները՝ Նորին Սրբության ընտրության և գահակալության առթիվ:

Քննարկվեց երկու Եկեղեցիների միջև փոխհարաբերության և գործակցության առավել սերտացման հարցը: Պատվիրակները իրենց հիացումը հայտնեցին մեր Հայրենիքի և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ձեռնարկումների և գործունեության մասին:

Հանդիպման վերջում Վեհափառ Հայրապետը և Ասորական Եկեղեցու ներկայացուցիչը նվերներ փոխանակեցին:

ԿԱՆԱԴԱՅԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ

Մայիսի 12-ից մեկշաբաթյա այցով հանրապետությունում էր գտնվում Կանադայի պատվիրակությունը, որի կազմում էին Քվեբեկ նահանգի համալսարանի, թանգարանների, ինչպես նաև ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Կանադայի գրասենյակի ներկայացուցիչները: Պատվիրակության նպատակն էր՝ մոտիկից ծանոթանալ Հայաստանի, մասնավորապես Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի թանգարանային նմուշներին, քանի որ մոտ ապագայում ծրագրված է կազմակերպել մի ծավալուն ցուցահանդես, որտեղ կներկայացվեն հայ ազգային արվեստի թանգարանային բարձրարժեք գործեր: Կազմակերպական հարցերում նրանց գործուն աջակցություն կցուցաբերի կանադահայ համայնքը:

Հենց ժամանման օրը հյուրերը եղան Մայր Աթոռում, հանդիպեցին Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսին: Այնուհետև նրանք այցելեցին Գանձատուն և Մայր տաճարի թանգարան: Գրիգոր Խանջյանն ու արվեստաբան Մանյա Ղազարյանը մանրամասն տեղեկություններ հաղորդեցին այնտեղ պահվող ցուցանմուշների մասին:

Հաջորդ օրերին հյուրերը ծանոթացան հանրապետության ևս մի շարք թանգարանների: Կիրակի օրը ներկա գտնվեցին Մայր տաճարում մատուցվող Ս. Պատարագին:

ԿԱՆԱԴԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ

Մայիսի 15-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին այցելեցին Ռուսաստանի Դաշնությունում Կանադայի դեսպանատան ներկայացուցիչներ՝ նախարար-դեսպանորդ Ֆերը Դը Կերկով վան դեր Վարեն և հյուպատոսական գործերի վարիչ Լուիզ Կոտեն: Հյուրերին ընդունեց Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը:

Շուրջ մեկ ժամ տևած զրույցի ընթացքում շոշափվեցին հայ-կանադական ընդհանուր հարաբերություններին, միջեկեղեցական համագործակցությանն առնչվող հարցեր: Մասնավորապես ընդգծվեց հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքում Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ունեցած կարևորագույն դերը:

ՈՒԿՐԱԻՆԱՅՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱՏԱՐԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

Երեկ, մայիսի 18-ին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Կաթողիկոսն ընդունեց Ուկրաինայում Հայաստանի Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Հրաչ Սիլվանյանին: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հանձնվեցին Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչմայի և Համայն Ռուսիայի-Ուկրաինայի Պատրիարք Վլադիմիրի շնորհավորագրերը Նորին Սրբության գահակալության առթիվ:

Զրույցի ընթացքում շոշափվեցին Ուկրաինայի հայ համայնքի հետ համագործակցության և կապերի ամրապնդման, ինչպես նաև այդ խնդրում Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու դերակատարությանն առնչվող հարցեր: Պարոն Հրաչ Սիլվանյանը ներկայացրեց Ուկրաինայի հայ համայնքի հոգսերն ու դժվարությունները, որ փորձում են հաղթահարել համատեղ ջանքերով: Մեր ժողովուրդը Ուկրաինայում իր կառուցողական գործունեության շնորհիվ հարգանք է վայելում, ասաց ՀՀ գործերի հավատարմատարը:

Զրույցի վերջում Վեհափառ Հայրապետը հաջողություններ մաղթեց Ուկրաինայի հայ համայնքին՝ վերատին շեշտելով, որ Մայր Աթոռը զորավիգ կկանգնի ազգանպաստ ձեռնարկներին: Մենք ժողովրդի հետ ենք լինելու և ոչ ժողովրդից հեռու, ասաց Նորին Սրբությունը:

Հանդիպմանը ներկա էր Մայր Աթոռի դիվանապետ Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը:

* * *

Մայիսի 23-ին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում ընդունեց Մոսկվայի «Իմպերիալ» ֆիրմայի և Ռուս-Հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնի նախագահ Արկադի Վարդանյանին: Պրն. Վարդանյանը Վեհափառ Հայրապետին ներկայացրեց կենտրոնի գործունեությունը, ինչպես նաև իրենց պատրաստակամությունը հայտնեց հայ-ռուսական հարաբերությունների ամրապնդմանը նպաստելու գործին: Կենտրոնի միջոցներով հանրապետության տոցիալապես անապահով 400 ուսանողների, այդ թվում նաև Արցախից, տրվում է կրթաթոշակ: Կենտրոնը զորավիգ է կանգնում նաև այն օդաչուների ընտանիքներին, որոնք զոհվել են Արցախում: Սերտ կապ կա նաև Արցախի թեմի հետ: Կենտրոնը օգնում է Մոսկվայում ժամանակավորապես բնակվող մեր հայրենակիցներին. կազմակերպվում են դպրոցներ, իրականացվում է վիրավոր ազատամարտիկների բուժում: Կենտրոնի միջոցներով է տպագրվում «Արմյանսկի վեստնիկ» թերթը:

Վեհափառ Հայրապետը գնահատանքի խոսք ասաց ռուս-հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնի գործունեության վերաբերյալ և շնորհակալություն հայտնեց հյուրերին ազգանպաստ ձեռնարկումների համար:

— Այս պետությունը դարձած է հայ ժողովրդի կամքը արտահայտող պետություն,—ասաց նա: — Ոչ ոք մեզ արժեք չի տա, եթե մենք մեզ չարժևորենք: Այս տունը մեր տունն է և հայկական յուրաքանչյուր կազմակերպություն պետք է նպաստի մեր հայրենիքի և պետության զորացմանը:

Վեհափառ Հայրապետը ներկայացրեց իր տպավորությունները Արցախ կատարած այցելությունից՝ շեշտելով, որ պետք է քաջալերել հայերի վերադարձը հայրենիք, որի դեպքում մեր ձայնը առավել կզորանա: Զրույցի ընթացքում շոշափվեցին նաև տնտեսական նախաձեռնություններին և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիությանը վերաբերող հարցեր: Նորին Սրբությունը հույս հայտնեց, որ իր առաջին հայրապետական այցելությունը Հայաստանից դուրս կլինի Մոսկվա:

Հանդիպմանը ներկա էին Մայր Աթոռի դիվանապետ Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը, «Իմպերիալ» ֆիրմայի տնօրեն Ավետիս Թութունջյանը, Հայ-Ռուսական համագործակցության և վերածննդի միության փոխնախագահ Համլետ Հակոբջանյանը, կոորդինացիոն խորհրդի անդամ Մուշեղ Փաշայանը, «Սնարք» գործակալության գլխավոր խմբագիր Ռեմ Անանիկյանը:

Վերջում Վեհափառ Հայրապետին ընծայվեց Ռուդոլֆ Խաչատրյանի արժեքավոր կտավներից մեկը, որը պատկերում էր Կոմիտաս վարդապետին:

* * *

Մայիսի 26-ին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում ընդունեց մեքենաշինարարների 8-րդ միջազգային խորհրդակցության մասնակիցներին՝ ՀՀ արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյանի գլխավորությամբ: Տարբեր երկրներից ժամանած պատվիրակությունների ներկայացուցիչները ջերմորեն շնորհավորեցին Հայոց նորընտիր Հայրապետին, գահակալության առթիվ, և մաղթեցին երկար և արդյունաշատ գործունեություն:

Այժմ հոգևոր և տնտեսական գործունեության համադրման ժամանակն է, պատասխան խոսքում ասաց Վեհափառ Հայրապետը: Հայաստանը թևակոխել է զարգացման նոր ճանապարհ, այլևս մենք ենք, որ մեր կամքով պետք է ղեկավարենք մեր կյանքը: Գարեգին Ա Կաթողիկոսը բարձր գնահատեց մեքենաշինարարների համագործակցությունը տնտեսական խնդիրների լուծման ներկա փուլում: Մենք կարիքն ունենք ոչ թե խոսքով, այլ գործով հաստատվող աջակցության, ասաց Հայոց Հայրապետը:

Նորին Սրբությունը հույս հայտնեց, որ իրականացվող տնտեսական բարեփոխումների շնորհիվ բարեկամ հանրապետությունները միմյանց հետ սերտ համագործակցությամբ կհաղթահարեն առաջացած սոցիալական դժվարությունները:

Զրույցն անցավ աշխույժ, բարեկամական մթնոլորտում: Վերջում խորհրդակցության մասնակիցները շնորհակալություն հայտնեցին ջերմ ընդունելության համար՝ հավատիացնելով, որ Ամենայն Հայոց Հովվապետի մաղթանքները զորավիգ կդառնան իրենց տնտեսական գործունեության մեջ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԸ ԱՅՑԵԼԵՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Մայիսի 28-ին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ընդունեց Ռուսաստանում և Հայաստանում Հունգարիայի արտակարգ և լիազոր դեսպան պրն. Նանովկուն:

Զրույցի ընթացքում շոշափվեցին հայ-հունգարական հարաբերություններին վերաբերող հարցեր: Դեսպանը ցանկություն հայտնեց, որ հարմար առիթով Գարեգին Ա Կաթողիկոսն այցելի Հունգարիա, որով նոր փուլ կընկալվի հայ և հունգար միջեկեղեցական հարաբերություններում:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԱՅՑԵԼԵՑ ԵՌԱԲԼՈՒՐ

Մայիսի 28-ին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Կաթողիկոսը Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության հրավերով այցելեց Եռաբլուր՝ մասնակցելու Արծվաշենի պաշտպանության ժամանակ զոհված հայ ազատամարտիկների հիշատակը հավերժացնող խաչքար-հուշարձանի բացման արարողությանը:

Վեհափառ Հայրապետը հոգեհանգստյան աղոթք կատարեց և օրհնեց հայ նահատակների հիշատակը:

Այս օրը, ասաց Նորին Սրբությունը, հայ արդի պատմության ամենից պայծառ պահերից մեկն է վերականգնում մեր հիշողության մեջ: 1918 թ. մայիսի 28-ին, 20-րդ դարում, առաջին անգամ հռչակվեց Հայաստանի անկախությունը, երկար դարերի ընդհատումից հետո: Սարդարապատի ճակատամարտը վճռական նշանակություն ունեցավ հայոց պատմության մեջ:

Այստեղ մենք միացնում ենք հիշատակը Սարդարապատի և ներկա Հայաստանի ու Արցախի պաշտպանության համար իրենց կյանքը զոհաբերած քաջամարտիկների և աղոթք ենք ընծայում առ Աստված՝ վասն ապահովության և պաշտպանության հայրենյաց մերոց:

Վեհափառ Հայրապետին ուղեկցում էին Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգև եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը, «Էջմիածին» հանդեսի գլխավոր խմբագիր Աստղիկ եպիսկոպոս Արիստակեսյանը, Ս. Էջմիածնի միաբանության այլ հոգևորականներ: